

Memo

Onderwerp

Voorstel vervolgproces Stedelijk Gebied Eindhoven naar aanleiding van het advies van de 'Commissie Demmers'

Aan

De gemeenten in het
Bestuurlijk Platform Regio
Stedelijk Gebied
Eindhoven

Kopie aan

-

Datum

28 oktober 2016

Contactpersoon

René Peusens

Telefoon

06-18303470

Bijlagen:

-

Doel:

Een effectief en democratisch gelegitimeerd openbaar bestuur in het stedelijk gebied Eindhoven dat past bij de kracht en ambities van deze bijzondere regio.

Beoogd resultaat:

In de periode tot 1 juli 2017 moet – onafhankelijk van de uiteindelijke keuze omtrent de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen¹ - duidelijk worden of het mogelijk is om te komen tot een democratisch gelegitimeerde overdracht van taken, bevoegdheden en middelen van de gemeenten in ieder geval op het gebied van wonen, werken en voorzieningen in het Stedelijk Gebied Eindhoven aan de gemeente Eindhoven of naar een andere slagkrachtige entiteit voor het stedelijk gebied als geheel.

Verzoek aan de colleges van B en W in het Stedelijk Gebied Eindhoven:

Voor 1 december a.s. de bereidheid uitspreken om zonder voorwaarden vooraf constructief te participeren in het proces van een gezamenlijke verkenning zoals uiteengezet in deze memo. Vanzelfsprekend is het aan de raden van de afzonderlijke gemeenten om aan het einde van het traject aan te geven hoe zij willen omgaan met de bereikte resultaten, mede in het licht van de gevraagde toekomstvisies in het kader van (Veer)Krachtig Bestuur.

Leeswijzer:

1. Waarom dit voorstel?
2. Voortbouwen op adviezen en bereikte resultaten
3. Hoofdpijnen procesontwerp: a) belanghebbende partijen, b) planning
4. Vervolgtraject

¹ Op grond van de uitkomsten van het Raadsbesluit van de gemeente Nuenen op 17 november a.s. zal worden gezien op welke wijze deze zich verhouden tot het voorstel in deze notitie. Indien nodig zal deze notitie op dit punt worden uitgebreid. Vanwege de voortgang van het proces zijn wij overigens wel van mening dat er ook voor wat betreft de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen op korte termijn duidelijkheid moet zijn

1. Waarom dit voorstel?

Dit voorstel ligt op tafel omdat we streven naar een openbaar bestuur dat zo goed mogelijk past bij de kracht en ambities van deze bijzondere regio. Dit voorstel is bedoeld als een uitnodiging aan alle gemeenten in het stedelijk gebied Eindhoven om in de periode van 1 december 2016 tot 1 juli 2017 gezamenlijk te bezien of we kunnen komen tot 'zelfstandige gemeenten rondom Eindhoven met overdracht van taken en bevoegdheden en middelen aan de gemeente Eindhoven of aan een andere slagkrachtige entiteit'.

De achterliggende reden hiervoor is de volgende:

De agglomeratiekracht van een stedelijke regio wordt bepaald door massa, bevolkingsdichtheid, hoge urbanisatiegraad, aanwezigheid van topvoorzieningen en excellente opleidingen, in- en externe verbindingen en de 'quality of life' in het algemeen. De internationale concurrentiepositie van ons land wordt sterk bepaald door innovatie van bedrijven en kennisinstellingen en door de agglomeratiekracht van de drie stedelijke regio's Noordelijke Randstad ("Amsterdam"), Zuidelijke Randstad ("Rotterdam-Den Haag") en Brainport Eindhoven. Voor de Brainportregio is het dan ook wenselijk ook te komen tot een slagkrachtig, democratisch gelegitimeerd bestuursmodel voor het stedelijk gebied, zodat deze regio zich op het gebied van wonen, werken en voorzieningen kan meten met zowel de andere twee stedelijke regio's van nationaal economisch belang, als tot de relevante buitenlandse regio's.

2. Voortbouwen op eerdere adviezen en bereikte resultaten

De commissie 'Huijbregts' heeft in 2013 voor alle regio's in Noord-Brabant een advies uitgebracht over hun bestuurlijke toekomst, zo ook voor het stedelijk gebied Eindhoven. Specifiek voor dit gebied was deze commissie van mening dat er twee opties/sporen zijn:

1. "Intensivering/herijking van de samenwerking in het stedelijk gebied.
De gemeenten in het stedelijk gebied komen tot vergaande afspraken (beleidsinhoudelijk, bestuurlijk-juridisch, organisatorisch, financieel) met bijbehorende delegatie van bevoegdheden aan de gemeente Eindhoven, waardoor deze gemeente vanuit één eenduidige regie met kracht en snelheid kan handelen als ware het de grondgebiedgemeente voor het gehele stedelijke gebied".
2. "Mocht het eerste spoor op korte termijn niet leiden tot het gewenste slagvaardige en effectieve samenwerkingsarrangement dan stelt de commissie voor dat Eindhoven met de omliggende stedelijke gebieden de gemeente Groot Eindhoven vormt."

De gemeenten in het stedelijk gebied hebben Spoor 1 de afgelopen jaren in een aantal opzichten goed opgepakt, zo is de ambitie 'handelen als ware wij één gemeente' letterlijk overgenomen. Met name op beleidsinhoudelijk terrein zijn de afgelopen jaren een aantal aansprekende resultaten geboekt (o.a. gemeenschappelijke detailhandelsvisie, uitwerking 1-loketgedachte voor

bedrijfshuisvesting, gezamenlijke regeling voor urgent woningzoekenden, gezamenlijk portaal voor sociale huurwoningen en een systematiek voor de berekening van sociale grondprijzen).

Tegelijkertijd heeft recent de 'Commissie *Demmers*' geconstateerd dat met name de bevoegdhedenoverdracht nog niet tot stand is gebracht.

De vaak gehoorde stelling 'inhoud gaat voor vorm en de vorm leidt eigenlijk alleen maar af van waar het echt over moet gaan' is wat ons betreft niet langer vol te houden: juist op het moment dat er belangrijke besluiten over inhoud van de grote ambities van deze regio genomen moeten worden dient de structuur hier zowel voor wat betreft slagkracht als democratische legitimatie maximaal faciliterend en zeker niet belemmerend aan te zijn. Ook de bovengenoemde commissie *Demmers* is recent tot deze conclusie gekomen en heeft op grond hiervan feitelijk dezelfde twee oplossingsrichtingen voorgesteld als de commissie *Huijbregts*: De commissie *Demmers* heeft het spoor 'bevoegdhedenoverdracht aan Eindhoven' nader verrijnd in "een model waarbij de stad Eindhoven wordt omringd door voldoende krachtige, kleinere gemeenten, die een aantal 'zware' taken, bevoegdheden en middelen op de terreinen van wonen, werken, ruimtelijke inrichting (inclusief bedrijventerreinen) en voorzieningen (inclusief de daarbij behorende financiële risico's) overdragen aan een bestuursautoriteit op het niveau van het Stedelijk Gebied."

Wij zijn op grond van het bovenstaande graag bereid om de gemeenten in het stedelijk gebied in de periode tot 1 juli 2017 (en indien de resultaten hiertoe aanleiding geven ook in de periode daarna) maximaal te faciliteren bij het uitwerken van de overdracht van taken, bevoegdheden en middelen om conform de aanbeveling van de *commissies Huijbregts en Demmers* ook op het gebied van de governance een volgende stap te zetten². Dit is enerzijds een verzoek op basis van vrijwilligheid in die zin dat we, nog afgezien van het feit dat op dit moment niet helder is wat de opbrengst zal zijn, geen enkele gemeente kunnen (en willen!) dwingen om de resultaten van het voorgestane traject zomaar over te nemen. Anderzijds doen we ook een appél op de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten voor de regio als geheel en de bereidheid om deze in een aantal gevallen te laten prevaleren boven eigen - soms organisatorische - belangen: het is onontkoombaar dat er omwille van een groter belang in een aantal gevallen naar consensus moet worden gezocht en water bij de wijn moet worden gedaan. We verzoeken de betrokken gemeenten dan ook om de uitkomsten van dit traject te betrekken bij hun toekomstvisies die zijn of worden opgesteld in het kader van (Veer)Krachtig Bestuur: in het totale spectrum van voortzetting van zelfstandigheid tot en met

² De rol van de provincie in het Stedelijk Gebied is formeel beperkt tot die van auditor. De reden dat we ons tot dit gremium richten is omdat hierin alle betrokken gemeenten zijn vertegenwoordigd. Waar wenselijk en nodig zal dit traject overigens in onderling overleg goed worden afgestemd met de evaluatie van het Stedelijk Gebied die is voorzien in de eerste helft van 2017

bestuurlijke fusie verdient de optie taken-, bevoegdheden- en middelenoverdracht (uiteraard mede afhankelijk van de uiteindelijke resultaten van de gezamenlijke zoektocht) naar onze stellige overtuiging een serieuze afweging. Wij zullen deze optie en de uitkomsten van dit traject betrekken bij onze reacties op de gemeentelijke visies.

3. Hoofdpijnen procesontwerp

Voor een adequate gezamenlijke zoektocht is het van belang dat duidelijk is welke partijen op welke wijze betrokken zijn en wat dit betekent voor de planning op hoofdpijnen.

a) Betrokken partijen en organisatie hiervan

Voorgesteld worden de volgende gremia:

- Bestuurlijke stuurgroep: deze stuurgroep bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van alle gemeenten in het stedelijk gebied en de provincie. De bestuurlijke stuurgroep tracht te komen tot een gezamenlijk voorstel, met dien verstande dat de afzonderlijke raden uiteindelijk bepalen wat dit betekent voor hun eigen gemeente;
- Klankbordgroep: om een beeld te hebben van de maatschappelijke opgaven en de eisen die dat stelt aan de bestuurskracht van gemeenten, wordt een klankbordgroep ingesteld met vertegenwoordigers van zorginstellingen, kennisinstellingen, bedrijven (zowel MKB als multinationals) en onderwijs;
- Raadswerkgroep: om de gemeenteraden in een vroegtijdig stadium deelgenoot te laten zijn van de verkenning van de bevoegdhedenoverdracht en hen goed in positie te brengen voor een uiteindelijke afweging wordt tot slot een raadswerkgroep ingesteld met raadsleden uit alle betrokken gemeenten;
- Ambtelijke werkgroep: Deze heeft als taak het voorbereiden van bijeenkomsten van andere gremia en het uitvoeren van besluiten van de stuurgroep. De ambtelijke werkgroep zal worden samengesteld uit ambtenaren van alle betrokken gemeenten, de provincie Noord-Brabant en het Ministerie van BZK;
- Procestrekker/ambassadeur: de regie van het proces ligt in handen van een procestrekker die regie voert op het traject. Hij of zij is tevens voorzitter van de stuurgroep, de klankbordgroep en de raadswerkgroep. Hij of zij is tevens ambassadeur van het proces (ook om een eenduidige communicatie naar alle gemeenten te bewerkstelligen) en onderhoudt contacten met de provincie en het ministerie van BZK. Gezien al deze taken wordt bij de invulling hiervan gedacht aan een gezaghebbende oud-bestuurder. Gezien de veelheid en complexiteit van taken is het wenselijk dat deze persoon wordt ondersteund met expertise op het gebied van bestuurlijke inrichting en het nader inrichten van het proces in de periode tot 1 juli 2017.

b) Planning

Uitgangspunt bij het procesontwerp is dat de inhoudelijke opgaven centraal staan. Door te redeneren vanuit maatschappelijke en economische doelstellingen ontstaat er gemakkelijker commitment voor nieuwe bestuurlijke verhoudingen dan als de discussie zich meteen focust op taken en bevoegdheden.

Kort samengevat stellen we het volgende traject voor:

	dec	jan	feb	mrt	april	mei	juni
opgaven	definitie inhoudelijke opgaven						
bevoegdheden			inventarisatie over te dragen bevoegdheden				
bestuursvormen			inventarisatie vormen vergelijkbare regio's		selecteren kansrijke vormen		
besluitvorming						BenW, Raden en GS (mei/juni)	

N.B. Uit het schema valt op te maken dat de zoektocht naar de meest slagvaardige en democratisch legitieme vorm bestuursvorm al start voordat het inventariseren van over te dragen bevoegdheden is afgerond. Logischerwijs start deze fase pas nadat bekend is welke taken worden overgedragen, maar in het kader van een 'gezamenlijk nieuwsgierig verkennen' lijkt het ons zinvol om in het traject voldoende tijd uit te trekken om een aantal bestuursvormen gezamenlijk te gaan bekijken: bijvoorbeeld door excursies naar gebieden waar ervaring bestaat met nieuwe bestuursvormen, een lezing van een hoogleraar over voorbeelden in het buitenland etc.

4. Vervoltraject

Indien wordt besloten om gezamenlijk dit traject te doorlopen zal op korte termijn een procestrekker/ambassadeur worden aangezocht die zal worden ondersteund met zowel inhoudelijke expertise op het gebied van bestuursvormen als met ervaring op het gebied van procesinrichting om zodoende de gezamenlijke zoektocht nader vorm te geven. Hierdoor kan het voorstel op hoofdlijnen in dit document verder worden uitgewerkt en snel daadwerkelijk worden gestart. Een belangrijke eerste actie in dit kader is wat ons betreft een gezamenlijke brief, ondertekend door Gedeputeerde Staten en alle afzonderlijke BenW-colleges van het Stedelijk Gebied, waarin de raden worden geïnformeerd over dit proces.